

Entrevista a Joan Francesc Yvars, nou director de l'IVAM

“La màxima rendibilitat de la cultura és la difusió d'ella mateixa”

Joan Francesc Yvars (València, 1935), indiscutible coneixedor i investigador d'aspectes metodològics en la Història de l'Art, va prendre possessió el passat dia 8 de setembre del càrrec de director de l'IVAM, que Carme Alborch ha hagut d'abandonar per raons òbvies.

—*Diuen que la condició que va posar Carme Alborch per a acceptar la cartera del Ministeri de Cultura va ser que vostè fóra el seu successor*

a l'IVAM. És així?

—Carme volia assegurar indiscutiblement una continuïtat en l'IVAM. Entre les persones que han estat vinculades a aquest projecte, que no tenien uns lligams laborals tan tancats, i que alhora podien obrir-se a un compromís com aquest, n'hi havia poques.

—*Vostè ha estat, des dels inicis, molt vinculat al projecte del l'Institut.*

—Sí. Ja en temps de Tomàs Llorens, quan va començar a forjar-se el projecte, recorde que jo tenia un curs a Sitges, amb Castellet, i invitarem Tomàs. Acabarem parlant del projecte, encara a nivell utòpic, del que podia ser, de l'Institut d'Art Modern com a espai de reflexió sobre l'art contemporani. Jo tenia bastant il·lusió en la revista que es publicaria. En aquest marc, la revista havia de reflectir la problemàtica actual.

Quan l'IVAM va nàixer, Tomàs em va cridar per parlar de la revista, del programa de conferències i per formar part de la comissió d'adquisicions. Per tant, d'alguna manera, sempre he estat vinculat, des del seu naixement, al projecte de l'Institut; i sempre he tingut una funció, diguem-ne, assessora, de col·laborador.

—*Senyor Yvars, pensa inaugurar una nova etapa o prendrà el relleu que li ha cedit la senyora Alborch?*

—En aquesta societat nostra, desfer és molt senzill. Tenim una tendència particular al masoquisme i a la desfeta. Sembla que si les coses van malament compleixen una condició natural.

Sóc educat i optimista per educació: sé que les coses van malament però poden

anar bé, si contribueixes amb una mica d'entusiasme. A l'IVAM, potser la base ideològica siga aquesta: un projecte compartit per una sèrie de persones i aferrissadament portat endavant.

Clausurada la primera etapa de forja, vam entrar en un moment de consolidació de l'IVAM, sobretot de consolidació internacional. Hem ocupat un lloc en aquest món; un lloc modest però ferm, estable i seriós. Crec que ara comença l'etapa de normalització. L'IVAM té compromisos internacionals, una imatge, una incidència, fins i tot a nivell del seu poble. La nostra gent veu en l'IVAM un espai propi. Ara, cal mantenir-lo. Però mantenir-lo no és aturar-se, sinó enriquir amb iniciatives allò que en definitiva és un projecte en el qual estem tots compromesos.

El projecte és inamovible. Perfeccionable, però inamovible. Aquest pot variar segons la tendència. Per exemple, jo tinc una tendència més didàctica; un altre pot tenir-ne una altra més administrativa... En fi, el concepte de museu és ampli, discutible i heterogeni. Crec que és un espai per a la discussió. D'altra banda, potenciaré el vessant didàctic que sempre ha estat contemplat en les iniciatives de l'Institut. En primer lloc, perquè és el meu espai; i, perquè el museu és un bon lloc perquè la gent jove assimile la cultura. O, a la inversa, fer que l'art siga interessant per a la gent jove. Aquest és un dels meus reptes.

—*Com diu vostè, des del seu optimisme...*

—Optimisme raonable, optimisme de la voluntat, com es deia abans...

—*Molt bé; des del seu "optimisme raonable", la societat valenciana respon com hauria de respondre a un projecte com aquest, que s'ha cobrat un cert prestigi en els cercles museístics europeus?*

—Bé, València no té turisme interna-

cional i és una petita ciutat d'una demografia correcta a nivell europeu, però no té res més. I de mica en mica el personal que gaudeix de l'IVAM s'incrementa paulatinament perquè, ni per atzar ni per destí, ni per caràcter, la societat valenciana mai no ha estat una societat culta. Tampoc, perquè no s'ha fomentat la cultura enlloc. Pense que, de mica en mica, l'IVAM i altres institucions sí que van penetrant en l'imaginari col·lectiu. La nostra societat pateix un trauma: una anticultura ancestral, una anticultura que ha estat fomentada al llarg de 40 anys.

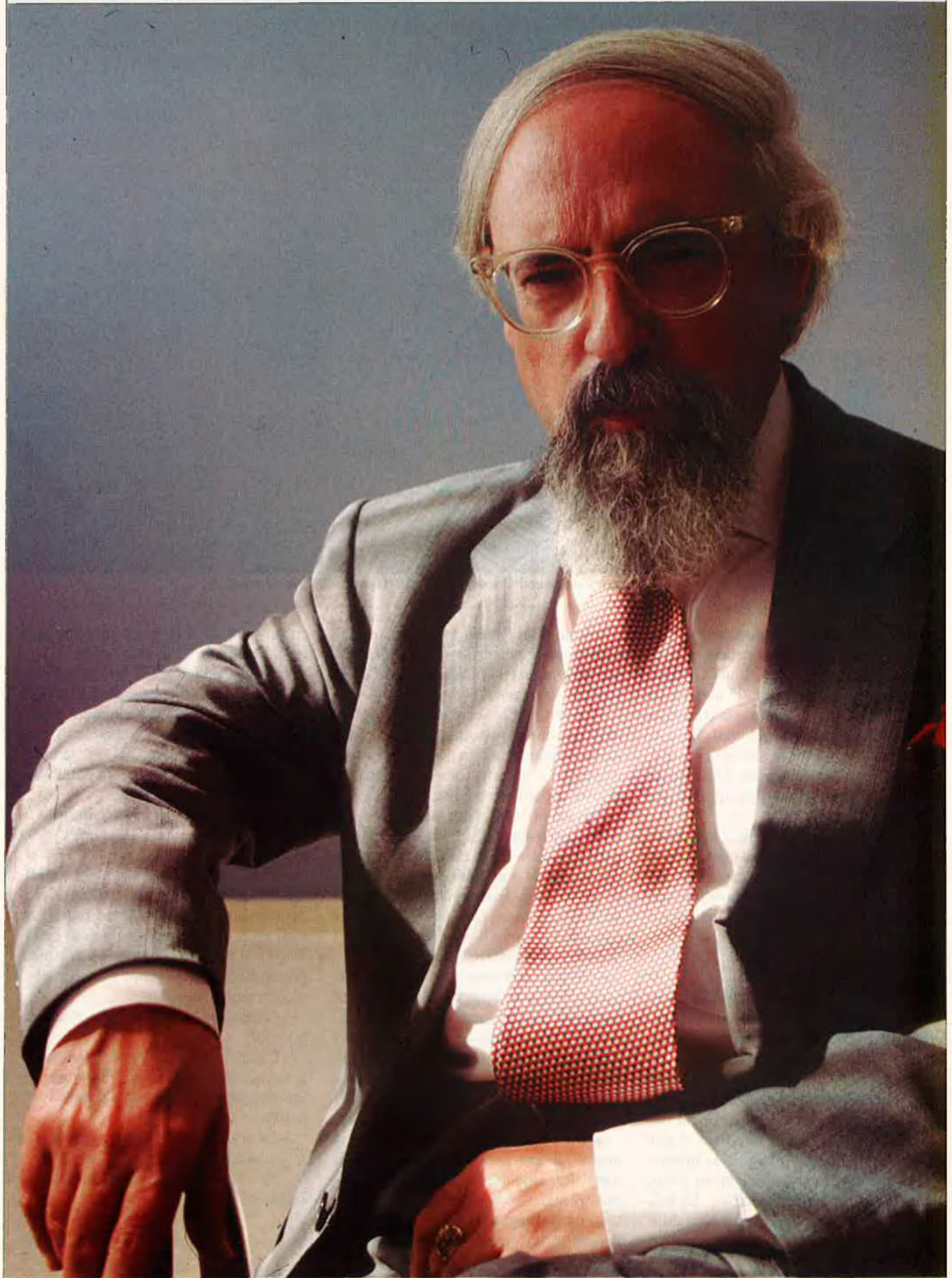
D'altra banda, la crisi d'identitat que està vivint actualment la cultura europea és fortíssima. I pensar que podem defugir-la és absurd. Per tant, l'únic element discutible que ens queda és la cultura. Aleshores, cal fer de la cultura un espai de reidentificació.

—*És un bon moment, logístic i polític, ja que l'ex-directora de l'Institut ha passat a ser ministra de Cultura i la nova consellera de Cultura està molt vinculada a la Història de l'Art. Pretèn aprofitar-lo? És aprofitable?*

—Aquest moment és un atzar positiu. Sóc partidari de desdramatitzar la cultura. I una manera de fer-ho és aprendre de l'experiència intel·lectual o professional de la gent que ostenta certs càrrecs. Avui vivim una coincidència molt positiva amb aquestes dues dones al Govern.

En el món de l'art els criteris han de ser pragmàtics; el millor criteri artístic és el de l'especialista. I en aquest cas, tant Carme Alborch, com Pilar Pedraza són persones que tenen una gran formació cultural i una indiscutible sensibilitat artística i estètica. S'enfronten al fet artístic des d'uns criteris no burocràtics i no administratius, encara que la seua funció siga purament administrativa. I això, és molt positiu.

—*Quina llibertat d'acció ofereixen els pressupostos congelats?*

“La nostra societat pateix un trauma: una anticultura ancestral, una anticultura que ha estat fomentada al llarg de 40 anys.”

RAFA GIL

—Amb imaginació i prudència es poden fer coses. No vull ser pedant, però la cultura ensenya a viure. Lluís Guarner sempre repetia una frase: “U naix en un món no triat”. Avui tenim una consciència d'humanitat global de crisi. Però és que la cultura d'avui és també una cultura universal. Això ens porta a abandonar un cert elitisme centreuropeu que cal, ara per ara, replantejar.

No obstant, això no significa que no siga una època enriquidora. Aquests períodes de crisi accentuen les capacitats per a trobar solucions. Inclús a nivell econòmic, el fet de la crisi comporta possibilitats que en temps més estable no es troben.

—Com per exemple...?

—Aprofitar l'oferta dels mercats. Ixen més coses al mercat a preus més raonables. El problema és que les nostres disponibilitats són molt curtes, amb una certa prudència i movent-nos, lluitant amb el mercat amb les regles del mercat, alguna cosa es pot resoldre. Hi ha poques possibilitats, però si mirem el que ha estat la cultura al llarg de la història moderna, aquestes justifiquen un esforç imaginatiu per fer-les rendibles. La màxima rendibilitat de la cultura és la difusió d'ella mateixa.

—Seguint en l'àmbit mercantilista, intentarà vostè potenciar el Soci d'Honor que inverteixa en l'Institut? Confia en la societat valenciana?

—És cert que la societat valenciana és molt reticent a l'hora d'invertir en cultura, no perquè la cultura no haja existit sinó perquè el que s'ha fomentat és una insidiosa anticultura bel·ligerant. La gent, cal persuadir-la del valor humà, del valor de la configuració de l'imaginari personal i col·lectiu de la cultura. Si això se sap vendre, la gent anirà entrant.

—Si en les pròximes eleccions autonòmiques canviara, com ho preveuen, el color polític del Govern, perillarien el destí i els propòsits de l'IVAM?

—No puc aventurar cap tipus de resposta. Però la societat, en el fons, genera les seues pròpies contradiccions positives. Si l'IVAM és assolit com el que és i si els valencians veuen en l'IVAM el seu museu i el seu espai, els canvis polítics haurien de ser una anècdota impertinent.

—Parle'm de la política d'adquisicions.

—Hi ha pocs diners, sobretot quan la nostra moneda es tradueix a una divisa forta. Ara, mantindrem el nostre compromís inicial, és a dir, potenciar els voltants de l'avantguarda de Julio González. Perquè el seu llegat converteix l'IVAM

en un punt de referència internacional per a l'estudi de les avantguardes.

D'altra banda, també hi ha l'informalisme, que es troba a la base de la discussió teòrica del que seria la modernitat artística. El problema dels realismes i l'art contemporani. Aquests són els tres vessants que estem obligats a contemplar per compromís fundacional.

—Com a director, deixarà impresa la seua signatura en l'elecció d'actes sobre tendències?

—Procuraré contenir les meues afinitats electives i completar la xarxa de realitats artístiques. Però tinc un neguit: no tenir un bon Miró en la col·lecció de l'IVAM. M'agradaria tenir les mínimes possibilitats d'anar omplint buits, però això és molt difícil.

—Alguns projectes per a aquesta temporada?

—L'exposició *Un segle de pintura valenciana*, en la qual estic compromès. És una exposició que portarà sorpreses importants...

—La gran sorpresa de la temporada la té pensada?

—Sí..., però si la dic, deixarà de ser sorpresa!

Eliseu T. Climent